

Mis on saanud rohelisest raamatust? Alkoholipoliitika arengud

Triinu Täht
Sotsiaalministeerium
Alkoholi aastakonverents „Aeg otsustada“
30.10.2013

Kas ametliku strateegia puudumine tähendab ka poliitika puudumist? Veidi alkoholipoliitika ajalugu

- 1992 Alkoholiaktsiisi seadus
- 1999 Alkoholiseadus
- 1997-2003 – Riiklik narkomaania ja alkoholismi ennetamise strateegia
- 2004-2005 uue strateegia koostamine (katkestatud)
- 2007-2008 alkoholipoliitika memorandum koostamine (ministeeriumitevaheline töögrupp)
- 2008 – reklaamikeeld 7-21
- 2008-2009 alkoholipoliitika memorandum koostamine (parteid)
- 2008 – müügikeeld 22-10 , aktsiisitõus üle 30%
- 2011 – valitsuse otsus rohelise raamatu koostamise kohta

Rohelise raamatu protsess ja osalised

- Osalesid kõik alkoholipoliitika osapooled, s.h erasektor
- 7 töörühma töötasid välja 10 temaatilist peatükki
- Töörühmade panuse ja strateegia raamistiku redigeeris ministeeriumitevaheline töörühm Sotsiaalministeeriumi juhtimisel
- Eelnõu esitati kommenteerimiseks n-ö suurele töörühmale
- 4.12.2012 esitati avalikuks konsultatsiooniks
- 2013. aasta jooksul on toimunud konsultatsioonid huvirühmadega ja teiste ministeeriumitega

Mis on toimunud?

Teadlikkus

- Pakkuda infot alkoholi mõjude kohta ja vahendeid enesehindamiseks – alkoinfo.ee arendused, **kampaniad**
- Edendada ühiskonnas sotsiaalseid norme, mis taunivad avalikes kohtades ja avalikel üritustel alkoholi liigtarvitamist ja joobes olekut ning soosivad alkoholivabade ürituste korraldamist - **KorSi muudatused**
- Edendada positiivset suhtumist alkoholitarvitamise vähendamisse ja karskusesse – **Joome Poole Vähem**
- Pakkuda lapsevanematele tuge ja koolitust noorte alkoholitarvitamise ärahoidmiseks – **Effekt programm**

Ravi ja nõustamine

- Arendada alkoholi liigtarvitamise varase avastamise ja nõustamise süsteemi esmatasandi tervishoius
- Arendada alkoholsõltuvuse ravi- ja taastusabi teenuseid
- Tagada teadmiste ja kompetentse personali olemasolu teenuste arendamiseks
- **ESF rahvatervise programmid 2008-2013 ja 2014-2020**

Kohalike omavalitsuste roll

- Riiklike strateegiate, seadusandluse ja finantsvahendite kaudu võimalusel toetada selliste kohalike omavalitsuste osakaalu tõusu, kes viivad ellu mitme-komponendilisi paikonna alkoholi liigtarvitamise ja kahjude vähendamise programme
- Kaardistada ja analüüsida Eesti kohaliku tasandi alkoholipoliitika praktikaid ning luua omavalitsustele võimalusi teadmiste- ja kogemustevahetuseks - toimunud konverents ja arutlusringid KOVide osalusel
- Töötada välja kohaliku alkoholipoliitika kujundamise teemaline juhendmaterjal ning koolitus- ja nõustamisprogramm - taotlusvoor Norra programmist
- Rohelise raamatu soovitusi kohalikele omavalitsusele kasutasid organisatsioonid AVE ja Joome Poole Vähem 2013. valimiseelse debattide organiseerimisel, samuti kohalike omavalitsuste üritustel (näiteks Tallinna konverents 21.11.2013)

Joobes juhtimise ennetamine

- Koolituse arendamine: juhikoolitus, kutseliste juhtide koolitus, õpilaste riskeeriva käitumise koolitus, joobes juhtimiselt tabatud juhtide erikoolitus
- Politsei- ja Piirivalveametil suurendada pisteliste joobekontrollide arvu, s.h piiripunktides ja sadamates. – jaanipäeva kampaania jpt
- Kehtestada transporditeenust osutavatele firmadele kohustus tagada juhtide joobekontroll enne töö alustamist
- Luua ohtlikult käituvast liiklejast teatamiseks üle-eestilise politsei teavituskanal lisaks politsei lühinumbrile – tehtud
- Riiklik Liiklusohutusprogramm toimib jätkuvalt hästi

Alkoholi kättesaadavuse piiramine

- Lubada alkoholi müüki jaekauplustes vaid eraldi müügipinnal või müüjaga teenindusletist
- Töötada välja meetmed internetis alkoholimüügi järelevalve tõhustamiseks
- Karmistada karistusi alaealistele alkoholi kättesaadavaks tegemise eest +/- kontrollostude seadustamine
- Töötada välja alkoholi tarvitamisel tabatud alaealistele täiendavaid mõjutusvahendeid
- Viia läbi lapsevanemate, müüjate, ürituste korraldajate ja üldsuse teadlikkust tõstvaid tegevusi, et suurendada ühiskonna toetust alaealisele alkoholi kättesaadavuse tõkestamiseks
- Arendada koostööd erasektoriga alaealisele alkoholimüügi tõkestamisel – Kaupmeeste liidu kampaania 2013. aasta suvel

Turunduse piiramine

- Muuta reklaamiseadust selliselt, et alkoholireklaamides on lubatud esitada üksnes neutraalset teavet toote põhiliste omaduste kohta (sealhulgas välistades inimeste näitamist, atmosfääri kirjeldamist ja lugude jutustamist). – Keelustada välireklaam
- Kehtestada alkoholi reklaamimisele televisioonis ja raadios täiendav ajaline piirang: alkoholireklaam on keelatud kella 7-st 22-ni
 - Majandus- ja kommunikatsiooniministeeriumil vajalikud ettevalmistused tehtud
- Internet ja sotsiaalvõrgustikud! – jätkuv arutelu meediaväljaannetega

Hinna- ja maksupoliitika

- Sotsiaalministeeriumil ja rahandusministeeriumil töötada välja alkoholi maksutamise pikaajaline raamistik, mis sisaldab maksumiseme igaaastast ülevaatamist, protsessis osalejate loetelu, protsessikirjeldust ning maksumiseme hindamise ja muutmise aluseks olevate indikaatorite loetelu ning tagab, et:
 - Alkohol ei tohi võrrelduna sissetulekutega odavamaks muutuda ning pikemas perspektiivis peaks alkohol kallinema
 - Alkoholitaksitsiooni tõus (ja teiste instrumentide mõju) peaks olema järkjärguline ja mõistliku aja raames etteprognosistav, et vältida salaturu hüppelist kasvu
 - Alkohoolsete jookide maksustamisel tuleks arvestada mõju tervisele, mõju salaturule, elanike sissetulekute muutust, naaberriikide hinnataset.
- Kaaluda võimalust kehtestada alkoholi miinimumhind või rakendada teise meetmeid, mis ennetavad alkoholi müüki alla omahinna. – toimunud arutelud parlamendis, alkoholipoliitika tööühmas ja ministeeriumitevahelises tööühmas Soti ekspertide osalusel, Mr Alex Neil Eesti alkoholi aastakonverentsil

Kahjude vähendamine

- Tervise Arengu Instituut, Päästeamet ja Politsei- ja Piirivalveamet viivad läbi avalikke kampaaniaid sallimatu suhtumise kujundamiseks joobes olekusse, joobes ujuma minekusse
- Tervise Arengu Instituut koostöös partneritega arendab välja teenindajatele suunatud koolitusprogrammi, mis aitab teenindajal klientide joobesse jäämist ennetama, joovet ära tundma ja joobes kliendiga suhtlemisel konfliktiolukordi vältima või neid ära tundma ning kaaluda sellise koolituse kohustuslikuks muutmist, suurendab teenindajate teadlikkust joobes kliendile müümise keelust – viidud läbi uuring joobes kliendile müümise keelust kinnipidamise kohta

Salaalkoholi leviku tõkestamine

- Karmistada kontrollimeetmeid korduvalt salakaubaga vahele jäänute suhtes
- Tõhustada võitlust Eesti-Vene piirilähedastel aladel salaalkoholiga seotud kuritegevusega
- Arendada piiriülest koostööd Venemaaga salaalkoholiga seotud organiseeritud kuritegevuse tõkestamiseks
- Mõjutada tarbijat salaalkoholist loobuma
- Piiratud üle piiri toodava alkoholi kogust ka ajas

Seire

- Analüüsida iga-aastaselt alkoholitarbimise ja liigtarvitamisega seotud kahjude näitajaid ning koondada ja avaldada need Alkoholi aastaraamatuna
- Läbi viia regulaarseid turu, tarbimise ja tervise mõjude uuringuid, tagades uuringute tellimisel uuringumetoodika järjepidevus.
- Kutsuda iga-aastaselt kokku töörühm, kus on esindatud alkoholipoliitika osapooled poliitika toimimise hindamiseks

Veel positiivseid initsiatiive

- Terve Eesti Sihtasutuse, Arstide Liidu, Arstitudengite Seltsi jt. ühisavaldused
- Kange õlle alkoholisisalduse langetamine ja reklaamist loobumine
- Vabatahtlik alkoholireklaami piiramine telekanalites

Korraldusmuudatuste muudatused

- Väljavõtte seletuskirjast:
- Lisaks on tulenevalt KorS 4. peatükis sätestatud nõuetest tunnustatud kehtetuks:
 - alkoholiseaduse §-d 48, 68 ja 70, kuna avalikus kohas alkoholiseaduse joogi tarbimise piirangud on sätestatud KorS avalikus kohas käitumise nõuete all. Samadel kaalutlustel on muudetud ka §-i 69.

- **§ 48. Alkoholiseaduse joogi tarbimine avalikus kohas**
 - Alkoholiseaduse joogi tarbimine avalikus kohas on lubatud:
 - 1) paigas, kus teostatakse alkoholiseaduse joogi jaemüüki kohapeal tarbimiseks, kui alkoholiseaduse jook on omandatud selles müügikohas;
 - 2) kohaliku omavalitsuse volikogu õigusaktis ettenähtud juhul.
- **68. Alkoholiseaduse joogi müümine joojale olekus isikule**
 - (1) Alkoholiseaduse joogi müümise eest joojale olekus isikule – karistatakse rahtrahviga kuni 200 trahviühikut.
 - (2) Sama teo eest, kui selle on toime pannud juriidiline isik, – karistatakse rahtrahviga kuni 2000 eurot.
[RT I 2010, 22, 108 - jõust. 01.01.2011]
- **§ 69. Alkoholiseaduse joogi ostmise alaealisele või joojale olekus isikule**
 - Alkoholiseaduse joogi ostmise eest alaealisele või joojale olekus isikule – karistatakse rahtrahviga kuni 300 trahviühikut.
[RT I 2004, 88, 600 - jõust. 02.01.2005]
- **§ 70. Alkoholiseaduse joogi tarbimise eest avalikus kohas või avalikku kohta joojale olekus ilmumine**
 - Alkoholiseaduse joogi tarbimise eest tänaval, staadionil, haljasalal, pargis, ühissõidukis või muus avalikus kohas, välja arvatud kohaliku omavalitsuse volikogu õigusaktis ettenähtud juhul või paigas, kus teostatakse alkoholiseaduse joogi jaemüüki kohapeal tarbimiseks, samuti avalikku kohta joojale olekus ilmumise eest, millega solvatakse inimväärikust ja ühiskondlikku moraaltunnet, – karistatakse rahtrahviga kuni 100 trahviühikut või arestiga.